

La història més recent explicada en lemes

L'eslògan, cosa de tots

L'aparició de la societat de masses va comportar l'adopció de mètodes diferents de propaganda política. L'evolució del país i les demandes ciutadanes en les últimes dècades s'han canalitzat sovint gràcies als lemes. I alguns d'ells han fet història.

L'estiu del 1992, per als catalans, de ben segur que passarà a la història. I ho serà fonamentalment per la celebració dels Jocs Olímpics de Barcelona. Amb el pas del temps els mitjans de comunicació i la memòria col·lectiva recordaran que es va batre el rècord de participació de seleccions nacionals en tota la història moderna dels Jocs, també remarcaran la incorporació de noves especialitats esportives, o bé la impecable organització i el correcte desenvolupament de totes les proves. I, evidentment, es parlarà de la increïble transformació que la ciutat va experimentar en els anys que precediren l'esdeveniment.

Però aquest estiu, amb tota certesa, serà també recordat gràcies a un fet que s'escapa una mica dels Jocs en si, però que ha aparegut indissolublement lligat a la seva realització: la campanya del *Freedom for Catalonia*.

En efecte, un dels temes que ha omplert l'agenda-setting (actualitat) no solament dels mitjans de comunicació nacionals, sinó fins i tot dels estrangers (d'aquí, en part, la tria de la llengua anglesa per donar a conèixer aquesta reivindicació) ha estat el desenvolupament d'aquesta campanya de sensibilització. Per bé que l'inspirador i principal divulgador n'ha estat l'associació *Omnium Cultural*, mitjançant el grup d'Acció Olímpica, ben aviat el lema central s'ha fet popular i una quantitat molt extensa d'organismes, institucions i partits polítics s'han encar-

regat de fer-lo córrer pertot el país. I això ha estat possible, bàsicament, per dues raons: la primera, perquè la campanya ha connectat ràpidament amb la voluntat d'un ampli sector de la societat catalana; i la segona, tan important com la primera, perquè l'eslògan ha resumit d'una forma clara i concisa el desig de llibertat que molts ciutadans dels Països Catalans senten com a necessitat, la qual cosa n'ha facilitat, sens dubte, la seva difusió.

Des de l'aparició dels mitjans de comunicació de masses –i sobretot des que aquests mitjans tenen una incidència *en massa* sobre la societat que els consumeix–, els mètodes de propaganda política s'han anat diversificant i modernitzant a un ritme constant. Fruit d'aquesta evolució, els lemes han esdevingut una peça clau en l'engranatge que permet fer arribar i estendre la infinitat de missatges que diàriament rebem. Així, en la crònica històrica del nostre país durant aquest segle podem destacar moltes frases que s'han fet famoses i que han estat repetides abundantment amb un objectiu concret. Però de totes elles, potser sobresurt, per la seva importància i transcendència, un primer eslògan: *¡Catalans, Catalunya!* Aquestes paraules, que Francesc Macià pronunciava sempre en acabar els seus parlaments, van ser utilitzades pel Front d'Esquerres com a resum del que era el

seu programa. Una idea nítida i l'aprofitament del bagatge de l'ex-president de Catalunya van portar el Front a la victòria durant les eleccions que es van celebrar l'any 1936, poc abans de l'esclat de la guerra.

De tota manera, la proliferació de lemes, interrompuda durant el llarg període de la dictadura espanyola, comença a adquirir les proporcions actuals amb el despertar de l'oposició antifranquista, allà pels anys seixanta. La primera campanya

que es fa al Principat amb cara i ulls i que rep el suport més o menys actiu de la població, és amb motiu de la substitució al capdavant del bisbat de Barcelona de Gregorio Modrego Casaus per Marcelo González Martín, l'any 1966. Aquest nomenament, molt criticat per les bases cristianes i progressistes catalanes, posa immediatament en marxa l'eslògan *Volem bisbes catalans*, que omple durant unes setmanes les parets i els carrers de les comarques i els municipis del Principat. A més, la campanya suposa una primera experiència de col·laboració unitària de les forces polítiques que aleshores lluitaven contra el franquisme. També durant la mateixa dècada, al País Valencià es duen a terme dues campanyes de reivindicació lingüística que trenquen el

silenci imposat pel règim. *Volem misses en valencià*, que va recollir més de 20.000 signatures emparada en una semilegalitat i *Parlem valencià*, representen l'inici de la mobilització popular dels valencians en demanda dels seus drets inalienables com a poble.

**valencià,
per què
parles
castellà?**

Els lemes s'adapten a les reivindicacions que els contextos socials generen. J. MORERA

L'any 1981, 100.000 persones es van aplegar en el Nou Camp sota el lema *Som una nació*, en el que seria el naixement d'un moviment cívico-popular: la Crida a la Solidaritat.

ARXIU

Entrats en la dècada dels setanta, quan el franquisme dona ja evidents mostres de debilitat, es fa popular l'eslògan *Llibertat, amnistia, estatut d'autonomia*. Aquesta frase, repetida fins ben entrada la transició, s'estén homogeniament pels Països Catalans i, en el cas del Principat i del País Valencià, és adoptada per l'Assemblea de Catalunya i per la Taula de Forces Polítiques i Sindicals, respectivament, perquè resumeix perfectament el programa de punts cap a la democràcia que defensen totes dues plataformes. Això no obstant, encara que aquesta època suposa el moment de màxima agitació i mobilització al carrer (només cal recordar la manifestació a Barcelona de l'11 de setembre del 1977), la utilització del lema difereix segons cada zona. En aquest sentit, al País Valencià aquesta frase va acompanyada d'una altra campanya paral·lela: *Volem l'estatut*. La manca de precedents institucionals immediats (durant la II República espanyola el País Valencià no va tenir cap estatut propi) obliga a reforçar la petició d'un govern. Igualment, a les Illes Balears, l'eslògan més repetit i que aplega milers de persones a Palma en la ma-

nifestació més gran de la història de l'arxipèlag, l'octubre del 77, és *Per l'autonomia*. Una campanya i l'altra són les més populars i participatives que es recorden fins ara en els territoris on s'han realitzat.

A partir de la consolidació dels governs autonòmics, es pot fer una diferenciació entre els lemes que adquireixen rellevància al Principat i els que ho fan a la resta dels Països Catalans. Mentre al nord les campanyes tenen una marcada càrrega de consciència nacional, a la resta, les reivindicacions són més diluïdes i amb un rerefons cultural la immensa majoria de vegades.

L'any 1981, la publicació del *Manifiesto de los 2.300* desencadena una reacció popular que té la

seva culminació en un acte que se celebra al Nou Camp sota el lema *Som una nació*, al qual assisteixen unes 100.000 persones. Aquesta concentració suposa el naixement de la Crida a la Solidaritat com a agrupament d'entitats i persones en defensa de la cultura i la nació catalanes. D'altra banda, en la segona meitat de la dècada dels vuitanta, al País Valencià s'endeguen diverses mobilitzacions i

accions de motivació lingüístico-cultural: *Alacant, sí a l'ús de la nostra llengua* frena els intents de marginació del català a les comarques més meridionals. I *Volem TV3* aconsegueix de completar la xarxa de repetidors imprescindible per a poder veure Televisió de Catalunya, gràcies a la intervenció decidida de molts ajuntaments, entitats, personalitats polítiques i persones a títol individual.

En canvi, a les Illes Balears la major part de campanyes populars han tingut una causa ecologista com a centre. Des de la primera i multitudinària *Salvem Sa Dragonera* fins a les darreres de la Llei d'Espais Naturals, etc.

A més d'aquests lemes, però, n'hi ha hagut d'altres que han tingut una durada llarga i que s'han intensificat en conjuncions polítiques especials. Otan *no, bases fora*, per exemple, va fer-se popular des dels primers anys de la transició i, evidentment, va intensificar-se amb la convocatòria del referèndum per a l'ingrés de l'estat espanyol a l'OTAN, al març del 1986. No obstant, el resultat de la consulta va aparcar gairebé completament un eslògan que a les acaballes del franquisme abraçava la pràctica totalitat de l'oposició al règim.

Això sí, aquest, com tots els altres lemes, han passat definitivament a la història.

Joan Morales

